

Krúdy a Koronában

A másik passzus Márai Sándortól való, és Krúdyról szólván egészen bizonyosan az 1930 és 1933 közti éveket idézi meg: „Élete végén a Templom utcában lakott, a kurta óbudai utca egyik földszintes házában, melynek ablakai

egy külvárosi éjszakai kávéház bejáratára nyíltak. A kávéházban évtizedeken át a fürdősök, dögönyözők, zsokék, a pesti éjszakából kapatos fejjel Óbudára zarándokolt kispolgárok találkoztak az éjjeli órákban. A tulajdonos színésznek készült, s néha személyesen is fellépett kávéházának zenekari emelvényén, az éjszakának ez útszéli, parányi színpadán, és saját szerzeményű dalait énekelte.

Az első teremben öreg zsokék biliárdoztak. Itt szeretett ülni, éjfél után, hazatérés előtt, üveg sör mellett. A kerek, fekete márvány kávéházi asztalra könyökölt, sört ivott, és nézte a biliárdozókat. Legszívesebben egyedül ült, mindenfajta társaság zavarta. A zsokék és pincérek ismerték kedvteléseit, és tisztelték magányát. Órákon át tudott egyedül ülni sör vagy bor mellett, s hallgatni. De nagyon szerette elnézni, ha a részeg virtuskodók éjfél után verekednek. A kávéházban ismerték az öreg író passzióit, s néha mesterséges verekedéseket rendeztek tiszteletére. Óbudán még pártolják az irodalmat.⁴¹

Nos, szinte bizonyosan a Koronában vagyunk, a tájolás egyértelmű, a Krúdy-ház kapuja valóban szinte pontosan szemben állt az akkori bejáratnál, és a belső térről írottak is megfeleltethetők a Korona alaprajzával. Némi kételyre az ad csupán okot, hogy az „öreg” író kedvtelésére verekedő vendégek vándormotívum, Bródy Gyula egy 1948-as interjúbán a saját – Krúdy óbudai életében még a Szentlélek tér 3. alatt álló – kávéházukba helyezi a történetet.⁴² De ne akadjunk fenn ezen, hiszen ha Krúdy valóban kedvelte az efféle mulatságot, miért ne járhattak volna Bródyék is a kedvében.

Márai szövegének értékéből az is elvesz valamennyit, hogy pár mondattal odébb közvetetten a tudtunkra adja, nem személyes élménye a leírt helyzet, jó pár évvel Krúdy halála után járta meg Óbudát, hogy 1940-ben megjelent regénye, a Szindbád hazamegy számára anyagot gyűjtsön. Szóval nem bizonyos, hogy a kávéház éjjeli közönségének és életének leírása személyes élménye(ke)n alapul. Közvetett hitelessége azonban nem kétséges. A helyről megrajzolt kép így – nem feledve, hogy egy kávéház éjjeli élete sosem azonos a nappalival – azt mindenképp tanúsítja, hogy a Korona arcot váltott századfordulós önmagához képest. A Várlaky–Pirkhoffer bérlőváltás ráadásul épp 1932-re esett, így abban sem lehetünk bizonyosak, melyikük volt a saját kávéházában fellépő dalnok.⁴³

⁴¹ Márai Sándor: Krúdy. In: *Füves könyv*. Budapest, 1992 (1946), Akadémiai Kiadó–Helikon Kiadó, 77.

⁴² Kristóf Károly: Óbudai csodatevő. *Világ*, 1948. augusztus 14., 2.

⁴³ Márai közlése ráadásul utólagos vendégmotívum is lehet. Ezt olvassuk ugyanis az *Ujság* című napilap 1937. november 30-i számának 10. oldalán: „Kedves, hangulatos és családias jellegű vacsorázóhely a »Liliom« étterem (Liliom utca 18.), amelyet minden este a legjobb közönség látogat. A kis mulatóhely érdekessége, hogy a tulajdonosok, Ujváry és László, szórakoztatják a közönséget és saját énekszámaikkal fokozzák a kedélyes hangulatot. Kitűnő konyhája elismerést, polgári árai említést érdemelnek.” Tekintve, hogy Ujváry úr – amint látni fogják – nemsokára megérkezett a Korona albérletébe, nem zárhatjuk ki a lehetőségét annak, hogy jóval Krúdy halála utáni danolászásának fülcsiklandó hírét Márai beépítette a fönt idézett, 1946-ban íródott Krúdy-émlékszóvegbe.